

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О.БОГОМОЛЬЦЯ
ГО УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

*На честь 100-літнього ювілею
стоматологічного факультету
НМУ імені О.О. Богомольця*

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ, ЗВІТНО-ВИБОРЧОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ УАСО
«МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ
СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
НА ШЛЯХУ ІНТЕГРАЦІЇ
ДО МІЖНАРОДНОГО ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ»**

**28 листопада 2019 року
Київ**

6. Рожко М.М., Ерстенюк Г.М., Капечук В.В., Пелехан М.О., Іванців М.О. З досвіду запровадження об'єктивного структурованого клінічного іспиту в Івано-Франківському національному медичному університеті // Медична освіта. – 2019. – № 3. – С.15-18.
7. Розвиток практично-орієнтованого та стимуляційного навчання в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського / М.М. Корда, А.Г. Шульгай, А.А. Гудима, С.Й. Запорожан // Медична освіта. – 2016. – № 2. – С. 54–57.
8. Alsaid F.H., Al-Sheikh M. Student and perception of objective structured clinical examination: A teaching hospital experience // Saudi J. Med. Sci. – Vol. 5 (1). – P. 49-55.
9. Medical students' perception of objective structured clinical examination: a feedback for process improvement / A.A. Nasir, A.S. Yusuf, O. Abdur-Rahman [et al.] // J. Surg. Educ. – 2014. – Vol. 112 (5). – P. 701-706.
10. Mohsen Tavacoli, Gill Piner. Enhancing objective structured clinical examinations through visualisation of checklist scores and global rating scale // J. Med. Edu. – 2018. – Vol. 9. – P. 132-136.

УДК 378.147.016:61

ДОСВІД АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ НМУ імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

Неспрядько В.П., Василюшин У.Р., Волинець В.М., Парій В.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Київ

vasylyshynu@ukr.net

Актуальність. В умовах інтеграції українського освітнього процесу у вищій медичній школі в єдиний європейський та світовий освітній простір істотною складовою ефективності та результативності навчання студентів медицини є здатність до організації та змотивованість самостійно набувати нові знання у процесі продуктивної навчально-пізнавальної діяльності [8].

Сучасний випускник вищого медичного закладу в реаліях сьогодення повинен володіти професійними компетентностями, навичками творчої діяльності та здатністю до адекватного реагування у проблемних ситуаціях. Швидкоплинність оновлення інформації, стрімкий прогрес в усіх галузях науки та техніки, зокрема і в медичній, вимагають самоорганізації власної діяльності, вміння орієнтуватися в потоці інформації під час вирішення пізнавальних завдань, самостійності у прийнятті рішень, навичок безперервної самоосвіти протягом усього життя. Ці та деякі інші тенденції неможливі без впровадження у навчально-виховний процес такої форми здобуття знань, як самостійна навчально-пізнавальна діяльність [6]. Окрім того, реалізація кредитно-модульної системи у медичних університетах України при вивченні передбачає винесення порівняно великого обсягу матеріалу на самостійне вивчення студентами.

Мета: дослідити науково-педагогічні засади організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, запропонувати шляхи оптимізації організації самостійної роботи у процесі викладання навчальної дисципліни “Ортопедична сто-

матологія” студентам стоматологічного факультету Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця.

Результати та їх обговорення. Одним із основних аспектів навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах є самостійна пізнавальна діяльність студентів, яка забезпечує інтеграцію наукової, навчальної та виробничої діяльності студентів [5].

В організації пізнавальної діяльності студентів на кафедрі ортопедичної стоматології НМУ імені О.О. Богомольця важливу роль відіграє системний підхід, суть якого – у скоординованих чітких навчальних планах спеціальності, в переорієнтації на необхідне науково-методичне забезпечення дисципліни, грамотній організації самостійної роботи студентів, створенні сприятливих умов для навчальної та науково-дослідної роботи студентів, дієвому механізмі залучення талановитої студентської молоді до наукової роботи.

Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студента – це організована діяльність, що включає в себе наступні компоненти:

- визначення мети і формулювання навчального завдання;
- безпосередньо самостійна робота студента;
- вміння працювати з різними джерелами навчальної та наукової інформації;
- інтелектуальна обробка та засвоєння отриманих інформаційних даних;
- спроможність засвоювати та інтерпретувати інформацію;

- практичне застосування методів науково-дослідницької роботи у своїй роботі для вирішення поставлених завдань;
- формулювання власної думки з приводу поставленого завдання;
- вміння наводити аргументи та відстоювати отримані результати;
- здійснювати самоконтроль та самоаналіз у своїй навчально-пізнавальній діяльності [4].

Звичайно, що навчально-пізнавальна діяльність має певні особливості в порівнянні із звичайною навчальною діяльністю. Під час здійснення навчально-пізнавальної діяльності студент має проявити здібності по вирішенню проблемних, неординарних ситуацій, тобто вирішувати одночасно декілька пізнавальних задач.

Отже, самостійна навчально-пізнавальна робота студентів на кафедрі ортопедичної стоматології спрямована на здобуття нових знань, формування та закріплення професійних компетентностей. Студенти виконують цю роботу не тільки під час аудиторних занять під контролем викладача, але й самостійно в позааудиторний час. Така форма роботи студента поділяється на декілька видів.

Обов'язкова, або навчально-дослідницька робота студентів [3]. Цей вид роботи передбачає застосування найпростіших методів науково-пізнавальної та аналітичної діяльності. Студенти виконують традиційні домашні завдання, готують доповіді, презентації, реферати за тематикою поточного заняття. В межах виробничої практики здійснюють клінічний прийом тематичних пацієнтів. А по завершенню пишуть та захищають історію хвороби.

Завдання для обов'язкової самостійної роботи формулюються на підставі Програми з навчальної дисципліни та мають прикладний характер та практичне спрямування. Саме це дає можливість кожному студенту проявляти свої здібності та є потужним мотиватором у пізнавальній діяльності. В той же час викладач має можливість об'єктивно оцінювати студентів, розпізнавати здібності та виявляти студентів, які спроможні виконувати завдання науково-дослідницького спрямування.

Науково-дослідницька робота студентів передбачає самостійне збирання, опрацювання наукової інформації з різних джерел та спроможність її аналізу. Такий вид діяльності студента передбачає відвідування елективних курсів, участь у роботі наукових студентських товариств [7]. Результати науково-дослідницької роботи у вигляді доповідей, тез, статей презентуються на конференціях. Саме ця категорія студентів приймає участь в олімпіадах, вікторинах (Брейн ринг).

На нашій кафедрі цей вид діяльності студенти мають можливість здійснювати в позааудиторний час шляхом участі в роботі кафедрального студентського наукового гуртка на базі клінічних кабінетів, цифрової та зуботехнічної лабораторій. Безумовно,

що грамотна та ефективна організація роботи студентського наукового гуртка є ефективним засобом виявлення обдарованої студентської молоді та реалізації її творчих здібностей з наступним залученням їх до подальшої науково-дослідної діяльності в системі післядипломної освіти.

На засіданнях гуртка проводиться поглиблене вивчення перспективних напрямків ортопедичної стоматології, закладаються основи принципів, прийомів і методів проведення наукової роботи. Студенти опановують навички для подальшої дослідницької роботи. Згідно графіків, проводяться майстер-класи від викладачів з певних розділів ортопедичної стоматології.

Найбільш активні учасники гуртка виступають на наукових конференціях з результатами власних наукових досліджень, а кращі роботи пропонуються на звітну студентську наукову конференцію. Оскільки члени студентського наукового гуртка постійно беруть участь у наукових конференціях, які зазвичай присвячені актуальним темам охорони здоров'я, різноманітних конкурсах, предметних олімпіадах із фахових та загальних дисциплін, вони отримують можливість виступити зі своєю роботою перед широкою аудиторією. Це мотивує студентів ретельно опрацювати свій виступ, розвиває професійну компетентність, комунікабельність, ораторські здібності і т. д.

Можна стверджувати, що такий вид діяльності студентів дозволяє покращувати навички та вміння працювати з науковим матеріалом. А саме – пошук та збір наукових даних, їх систематизація та аналіз, узагальнення та формулювання висновків [2, 6]. Студенти мають можливість працювати в бібліотеці, на різних профільних сайтах, спілкуватися між собою та провідними фахівцями. Звичайно, що це є потужний механізм, який підвищує потенціал майбутньої професійної компетентності.

До прикладу, студенти-гуртківці на нашій кафедрі прийняли участь у лекції провідних фахівців міжнародного інституту цифрової стоматології (Німеччина) "Досвід застосування сучасних цифрових технологій у системі стоматологічної допомоги Німеччини"; виступили з доповідями на Квітневій студентській науковій сесії; прийняли участь у I International Conference of Students "Implantology and Prosthodontics"; у презентаційних заходах від провідних виробників стоматологічної продукції; в інтелектуальних студентських змаганнях "Брейн-ринг зі стоматології", тощо.

Неодноразово наші студенти отримували нагороди, відзнаки та заохочення в різних номінаціях, в тому числі на міжнародних заходах.

Участь в студентських науково-практичних конференціях, публікація отриманих результатів досліджень безперечно стають потужним моральним стимулом для майбутнього становлення фахівця та науковця.

Без сумніву, важливим аспектом в ефективній організації самостійної пізнавальної активності студентів є мотиваційний компонент. Одним з факторів його стимуляції є організація елективних курсів в рамках програми з дисципліни “Ортопедична стоматологія”.

Зокрема, студентам III курсу стоматологічного факультету пропонується елективний курс “Моделювання анатомічної форми зубів”. Цей елективний курс передбачає 20 годин. Студенти мають можливість удосконалити знання з анатомії зубів різних функціональних груп, набути базових навичок з зуботехнічного моделювання коронкової частини зубів. Звичайно, особлива увага надається вивченню та відтворенню функціональної анатомії оклюзійної поверхні зубів. Про зацікавленість даною проблематикою свідчить високий відсоток студентів, які виявили бажання відвідувати цей курс, що складає близько 40%. Отримані знання та навички набудуть практичного застосування в усіх галузях стоматології, особливо в ортопедичній та терапевтичній, оскільки розуміння та грамотне відтворення елементів та структур коронкової частини зуба має визначальне значення в створенні гармонійної зубощелепної системи. Окрім того, вони дозволять сформувати комплекс основних навичок, необхідних для подальшої роботи.

Для студентів V курсу стоматологічного факультету пропонуються елективні курси з тематики, що однозначно викликає зацікавленість своєю актуальністю, новітністю та перспективністю. Вони будуть фундаментом для майбутньої практичної діяльності, розвивають навички та здібності (незалежне мислення, критичний аналіз, стимулюють потребу в творчому оволодінні знаннями та вирішенні проблем), які роблять майбутніх фахівців ефективними та конкурентноспроможними у сучасному світі. Це “Сучасні цифрові технології в ортопедичній стоматології” – 20 годин, та “Протезування з опорою на імплантати” – 20 годин. Робота в сучасній цифровій лабораторії із застосуванням найновітніших методик та технологій формує зацікавленість в дисципліні та стимулює студентів до самостійного пошуку та аналізу даних, відвідування тематичних семінарів, майстер-класів, конференцій, а, отже, до професійного становлення та росту їх як фахівців в галузі стоматології.

Окрім наведених вище переваг самостійної пізнавальної діяльності студентів, за кредитно-трансферною системою навчання, згідно з навчальними програмами дисципліни “Ортопедична стоматологія”, оцінка за науково-дослідницьку діяльність студента враховується при виставленні поточної оцінки за навчальні теми з дисципліни або при виставленні балів за індивідуальну самостійну роботу в процесі вивчення дисципліни [1]. При цьому враховується вагомість, об'єм, новизна та практичне застосування виконаної науково-дослідницької роботи студента.

Висновки. У зв'язку із зростанням ролі самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів медичних закладів навчальний процес повинен бути спрямований на створення мотивації до здобуття нових знань, формування орієнтованості до саморозвитку та безперервної самоосвіти, вміння творчо застосовувати отримані знання в процесі вирішення навчальних завдань та сприяти становленню студента як майбутнього конкурентноспроможного фахівця, науковця і соціально активної особистості.

З метою активізації пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів при організації навчального процесу обов'язково треба враховувати наступні фактори:

1) наповнення навчального матеріалу сучасною, актуальною та прикладною інформацією;

2) грамотна організація навчального процесу (самостійна робота, проблемне навчання, дослідницька діяльність, творчі і практичні роботи, оволодіння новими засобами діяльності);

3) співпраця викладачів і студентів, що ґрунтується на створенні умов для зацікавленості у вивченні навчальної дисципліни, взаємоповазі, в спільній діяльності та об'єктивному контролі результатів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Максименко С.Д., Філоненко М.М. Педагогіка вищої медичної освіти Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 321 с.
2. Довганич Н.В. Оптимізація самостійної роботи студентів медичного коледжу // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Том 2 (111). Вип. 3. – С. 54-58.
3. Журавель В. Самостійна робота як складова професійної підготовки студента коледжу: теоретичний аспект // Вісник інституту розвитку дитини. – 2013. – № 29. – С. 51-55.
4. Ільницька О.М., Дівнич Т.Я. Самостійна робота студентів вищого медичного навчального закладу як основа навчально-пізнавальної діяльності та професійного росту майбутніх лікарів // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2017. – Т. 17, Вип. 4 (1). – С. 236-238.
5. Пайкуш Маріанна. Особливості організації самостійної роботи студентів медичних університетів у процесі вивчення теоретичних дисциплін // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2013. – № 2. – С. 82-89.
6. Рижковський В.О., Рижковський А.В. Науково-дослідна діяльність студентів у системі медсестринської освіти // Медсестринство. – 2015. – № 1. – С.19-22.
7. Трефаненко І.В., Хухліна О.С. Студентський науковий гурток як вид науково-дослідної роботи студентів // Актуальні проблеми сучасної медицини. – 2017. – Т. 17, Вип. 1. – С. 278-281. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apsm_2017_17_1_65
8. Хан Є. Інтеграція України у європейський простір вищої освіти як складова цивілізаційного вибору // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2015. – Вип. 3 (126). – С.54-57.